

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

Pályázati kiírás száma: GVH VKK 2/2010

Program elnevezése: Banki ajánlatok a viselkedési közgazdaságtan eredményeinek tükrében

A támogatási szerződés száma: AL / 2683 / 2010

Kedvezményezett neve: Nemzetközi Bankárképző Központ Zrt.

Szakmai felelős neve: Zsebő Béla

A Program befejezésének határideje: 2011. szeptember 15

A beszámoló csak részeredményre vonatkozik:¹ nem

- 1. Ismertesse a Program megvalósításának menetét, írja le a végrehajtás egyes lépéseit és csatolja a végrehajtás során keletkezett fontosabb dokumentumokat! Sorolja fel a Program megvalósításában közreműködőket (a Kedvezményezett részéről vagy megbízása alapján)!**

A Program egy tanulmány elkészítését támogatta, amely a magyarországi banki ajánlatokat értékelte a viselkedési közgazdaságtan eredményeinek szempontjából. A végrehajtás során áttekintésre kerültek a viselkedési közgazdaságtanban az elmúlt harminc évben megjelent, angol vagy magyar nyelven elérhető cikkek és tanulmányok, ezt követően összegyűjtésre került számos közelmúltbeli banki ajánlat, majd elvégzésre került az ajánlatok értékelése és összegzése a viselkedési közgazdaságtan szemszögéből.

A Program megvalósításában a Bankárképző szakértői vettek részt, a tanulmány megírásában Pintér Klára, Sebestyén Krisztián és Zsebő Béla működött közre, míg a minőségbiztosítási feladatokat, lektorálást és a tanulmány szakmai ellenőrzését a Bankárképző alelnöke, Marsi Erika, illetve vezérigazgatója, Tóth Judit látta el. A tanulmány során egy alvállalkozó is bevonásra került.

- 2. Részletesen ismertesse és értékelje a Program eredményeit!**

A program megvalósítása révén először jött létre magyar nyelven olyan tanulmány, amely a viselkedési közgazdaságtan eredményeinek magyarországi alkalmazására mutat példát.

Tanulmányunkban áttekintettük a viselkedési közgazdaságtan kialakulását és legfontosabb témáit, bemutattuk a neoklasszikus elmélethez való viszonyát és az emberi viselkedésről tett legfontosabb megállapításait.

A magyar nyelvű közgazdasági irodalom jórészt feldolgozta a viselkedési közgazdaságtan legfontosabb elméleti eredményeit. Kutatásunk továbbment a modern amerikai irodalom feldolgozásán, és magyarországi tapasztalatokat kísérelt levonni. Célunk az volt, hogy áttekintsük a banki hitel és betéti ajánlatokat a viselkedési közgazdaságtan tükrében,

¹ Amennyiben a szakmai beszámoló a Program valamely fázisában született részeredmény(ek) bemutatására szolgál, a beszámolót csak az adott részeredményre vonatkozóan kell értelemszerűen kitölteni.

megállapítsuk, hogy a magyar banki piacon milyen szerepet játszik a szolgáltatók termékeinek megtervezésében annak felismerése, hogy milyen pszichológiai tényezők motiválják az ügyfelek döntéseit, és ezek a motivációk egyes döntési szituációkban hogyan jelenhetnek meg.

Megállapítottuk, hogy a viselkedési közgazdaságtan időinkonzisztens gazdasági szereplő modelljével összhangban van számos magyarországi banki hitelajánlat. Az upfront díjak elengedése és az első időszak kedvezményes hitelkamatok a fogyasztónak arra torzítására reflektálnak, hogy az azonnali hasznosságot jóval felülértékeli a későbbi költségekhez képest (hiperbolikus diszkontálás).

Betétdoldalon szintén a dinamikus inkonzisztenciára adott válasznak tekinthetők a rendszeres megtakarítási programok. Ebben az esetben a fogyasztó ösztönözve van arra, hogy egy kis összegű megtakarítást elhelyezzen a megtakarítási számláján, illetve a fogyasztási magatartásához van kötve az automatikus megtakarítása.

A hitelkártya-konstrukciók Magyarországon is az önkontroll hiányának nevezett jelenségnek köszönhetik jövedelmezőségüket: az ügyfelek azt gondolják, hogy képesek lesznek törleszteni hónap végén a fennálló tartozást, kamatmentes hitelhez jutva, ennek ellenére sokan jelentős hitelkártya tartozást halmoznak fel.

Végül egy érdekes jelenségre hívtuk fel a figyelmet, amely szerint azok a hirdetések, amelyek csupán a hitel törlesztő-részletét reklámozzák (akár szabálytalanul elhallgatva a hiteldíj-tartalmat) egy kognitív hibára fókuszálnak, amely szerint az ügyfél szisztematikusan alulbecsli az ilyen hitel költségét, és túlságosan magas kamattal adott hitelajánlatot is elfogad.

Tanulmányunk egyértelmű újszerűsége, hogy először alkalmazza magyar körülményekre a viselkedési közgazdaságtan eredményeit.

Az eredmények közvetlen hasznosítását a szabályozói munkában látjuk lehetségesnek. Ugyan a kutatás nem elsősorban szabályozói vagy fogyasztóvédelmi szempontból vizsgálta meg a magyarországi banki ajánlatokat (ilyenre példa Vincze János: Miért és mitől védjük a fogyasztókat? Aszimmetrikus információ és/vagy korlátozott racionalitás. *Közgazdasági Szemle*, LVII. évf., 2010. szeptember (725–752. o.), ugyanakkor a modern hatóságoknak tisztában kell lenniük azzal, hogy milyen kognitív torzításokkal fordul a fogyasztó a pénzügyi termékekhez, és ez milyen viselkedést indukál a bankok, pénzügyintézetek részéről. Tanulmányunk segítségével a szabályozók egy képet kaphatnak arról, hogy milyen konkrét formában reflektálnak a pénzügyi szervezetek a nem racionális fogyasztói magatartásra, mely pontokon lehet érdemes szabályozói eszközökkel fellépni a fogyasztók védelmében.

Tanulmányunk módszertanát, vagyis a viselkedési közgazdaságtan újszerű és divatos eredményeit a magyar körülmények közötti vizsgálatot számos határterületre ki lehet terjeszteni. Kutatásunk homlokterében a banki betéti illetve hiteltermékek vizsgálata állt, ugyanakkor például a biztosítási termékekhez, életbiztosításokhoz fűződő attitűd és fogyasztói viselkedés terén ugyanilyen releváns megállapítások tehetők. Másrészt pedig a viselkedési pénzügyek egyik kedvenc témája a befektetésekkel, tőzsdével kapcsolatos viselkedés, amely szintén érdekes kutatási téma lehet magyar környezetben. Végül pedig specifikusan a megtakarításokkal, nyugdíjjal kapcsolatos attitűdök vizsgálata és összevetése a viselkedési közgazdaságtan eredményeivel az amerikai példához hasonlóan hozzájárulhat egy, a megtakarítási hajlandóságot ösztönző programok tervezéséhez.

- 3. Sorolja fel, és mellékelten csatolja a Programmal (annak eredményeivel) összefüggésben született tanulmányokat, kiadványokat, publikációkat, előadásokat, stb.! A Program végrehajtása mennyiben segítette a Programban résztvevők tudományos előmenetelét?**

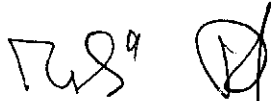
A program során egy tanulmány született: Banki ajánlatok a viselkedési közgazdaságtan eredményei címmel.

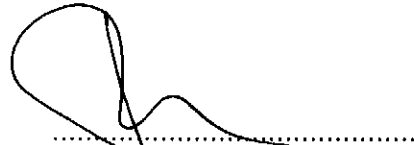
A programot megvalósító szakértők lehetőséget kaptak arra, hogy elmélyüljenek a viselkedési közgazdaságtan eredményeiben. A szakértők átfogó képet kaptak a viselkedési közgazdaságtan divatos toposzaiban, és azok gyakorlati, banki hasznosításának lehetőségeiben.

- 4. Mutassa be, a Program megvalósítása mennyiben felel meg az eredeti szakmai tervnek (ütemezés, eredmények, esetleges eltérések indokai, különös tekintettel a támogatási szerződés módosítása nélkül végrehajtottakra)!**

A program szakmai megvalósítása teljes mértékben megfelelt az eredeti szakmai tervnek. A program ütemezése a vállaltaknak megfelelő volt, az végső tanulmány pedig elkészült a vállalt 2011. szeptember 15-ére, és átküldésre került elektronikus formában a GVH Versenykultúra Központ számára.

Kelt: Budapest, 2011. október 14.

.....
Szakmai felelős aláírása

.....
Kedvezményezett (képviselőjének cégszerű) aláírása